

EVALUERING AF "SAMMEN OM LEVENDE MUSIK" PÅ PLEJEHJEMMET ANKERSGADE & PÅ LOKALCENTER HØRGÅRDEN OG VEJLBY

Februar 2022

midt
regionmidtjylland

K:
Statens
Kunstfond

SUNDHED OG OMSORG
Aarhus Kommune

Evaluering af "Sammen om levende musik" på plejehjemmet Ankersgade

Kontaktperson: Hanne Lynghøj Ellerbæk

Mail: ehal@aarhus.dk

Evaluering af "Sammen om levende musik" på lokalcenter Hørgården og Vejlbj

Kontaktperson: Anja Elkjær Rahbek

mail: raanel@aarhus.dk

Udgiver: Sundhed & Omsorg, Aarhus Kommune. Februar 2022

Sundhed & Omsorg, Aarhus Kommune

Rådhuset, Rådhuspladsen 2, 8000 Aarhus C

www.aarhus.dk

Kultur & Sundhedsplanen i Aarhus Kommune

Aarhus har en strategisk plan for kultur og sundhed.

Vi skal engagere nogle af de borgere, som har mest behov for et løft af deres sundhed og trivsel gennem aktiviteter med kunst og kultur.

www.kulturogsundhed.aarhus.dk

KOSA
KULTUR OG SUNDHEDSPÅN AARHUS

Indhold

EVALUERING AF "SAMMEN OM LEVENDE MUSIK" PÅ PLEJEHJEMMET ANKERSGADE	3
Formål	3
Baggrund	3
Interessenter og anvendelse.....	3
Beskrivelse af forløbet på plejehjemmet Ankersgade	3
Undersøgelsesspørgsmål	4
Tematikker	4
Hovedkonklusioner og anbefalinger	12
EVALUERING AF "SAMMEN OM LEVENDE MUSIK" PÅ LOKALCENTER HØRGÅRDEN OG VEJLBY	13
Formål	13
Baggrund	13
Interessenter og anvendelse.....	13
Beskrivelse af forløbet på lokalcentrene Hørgården og Vejlbj	14
Undersøgelsesspørgsmål	14
Datagrundlag.....	14
Tematikker	15
Hovedkonklusioner og anbefalinger	25

EVALUERING AF "SAMMEN OM LEVENDE MUSIK" PÅ PLEJEHJEMMET ANKERSGADE

Formål

Projektets primære fokus er at danne en alliance mellem dansk musikliv og sundheds- og velfærdsindsatser med det formål at:

- skabe skræddersyede musikforløb for sårbare borgere og patienter, med henblik på at øge livsglæden og fællesskabsfølelsen.
- præsentere levende musik i en tryk, omsorgsfuld og empatisk ramme for mennesker, hvis liv er begrænset pga. sygdom og handicap.
- udvikle en metode og organisering, som har en enkel struktur og som kan overføres til øvrige kommuner i Danmark.

Baggrund

For projektet er både formålet og visionen, at der præsenteres professionel musik af høj kunstnerisk kvalitet og med stor genremæssig mangfoldighed. Vi tror på, at alle har ret til at møde det bedste, og at mødet med musikken kan sætte spor på både den korte og lange bane, uanset målgruppen. Med kunstnerisk kvalitet tænkes både i det musikalske håndværk og overskud samt gruppernes formidlingsevne. Det er essentielt, at musikken præsenteres med respekt for, og indsigt i, målgruppen og den særlige kontekst, den præsenteres i. Derfor tager projektet afsæt i musikgrupper, der er kureret af et eksternt fagudvalg i Levende Musik i Skolen (LMS) og som allerede har stor erfaring med at spille koncerter for forskellige målgrupper i skoleregi. For at sikre det unikke møde vil alle musikgrupper deltage i opkvalificerende kursusforløb. Projektet er støttet af Statens Kunstfond og Region Midtjylland.

Interessenter og anvendelse

Projektet har borgerne som den primære målgruppe. Projektets primære omdrejningspunkt er at øge livsglæden og fællesskabsfølelsen blandt borgerne via skræddersyede musikforløb. Projektet har endvidere til formål at skabe læring om LMS's metode til rekruttering og opkvalificering af musikere, herunder i hvilket omfang metoden virker til at finde det rette match mellem musikere og borgere i dette setup. Denne læring har interesse for de involverede parter i projektet, dvs. både Sundhed og Omsorg, Levende Musik i Skolen, Det Jyske Musikkonservatorium og eventuelt Region Midtjylland.

Beskrivelse af forløbet på plejehjemmet Ankersgade

Der har været afholdt 20 koncerter på Plejehjemmet Ankersgade i perioden 4. maj til 29. juni 2021. Der har været 3 forskellige bands, som skiftevis har afholdt koncerterne. Det ene band har spillet 8 koncerter, det andet band har spillet 10 koncerter, og det sidste band har spillet 2 koncerter. Plejehjemmet består af 4 huse, og koncerterne har skiftevis været afholdt i 3 af disse huse. Musikerne har spillet to koncerter den samme dag, hvoraf den ene blev spillet kl. 10.30 i ét af husene og den anden blev spillet kl. 13.30 i et andet hus. Beboere fra de huse, hvor der ikke blev afholdt koncerter, er blevet fulgt hen til et af de huse, hvor koncerterne er blevet afholdt, således alle beboere har haft mulighed for at deltage i koncerterne.

Undersøgelsesspørgsmål

For at afdække projektets formål er der formuleret følgende undersøgelsesspørgsmål:

I hvilken grad formår projektet at øge livsglæden og fællesskabsfølelsen blandt borgerne, og hvordan fungerer LMS's rekrutteringsmetodik til at finde det rette match mellem musikerne og målgruppen?

Tematikker

I det følgende præsenteres gennemgående tematikker på tværs af det indsamlede data fra observationer af 8 koncerter, uformelle interview med beboere og medarbejdere foretaget umiddelbart efter koncerterne samt interview med musikere og medarbejdere foretaget efter projektets afslutning.

Følgende tematikker blev identificeret ved gennemgang af det indsamlede data:

1. Beboernes modtagelse af musikken
2. Beboernes fællesskab med hinanden
3. Beboernes interaktion med medarbejdere og musikere
4. Beboernes humør og sindsstemning
5. Musikernes optræden
6. Forskellen på SOL musik og andre koncerter
7. Medarbejdernes udbytte af koncerterne
8. Medarbejdernes betydning for beboernes oplevelse
9. Praktiske forhold omkring koncerterne

1. Beboernes modtagelse af musikken

Det observeres, at de fleste beboere nyder musikken. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at nogle smiler under koncerterne, nogle bevæger arme, fødder eller hænder i takt til musikken, og nogle nicker med hovedet eller klapper i takt til musikken. Derudover er der også nogle beboere, som danser i stolen, og nogle som synger med på de sange, som de kender. Nogle beboere forholder sig dog mere passivt, men de virker dog stadig nærværende under koncerten, da de kigger op på musikerne, imens de spiller. Der er dog også nogle beboere, som virker fraværende under koncerten, fordi de hverken kigger på musikerne eller på anden vis giver udtryk for, at de lytter til musikken.

I interviewene fortæller beboerne, at de har nydt koncerterne, og at det har været en god oplevelse for dem at være med til koncerterne. De fortæller ligeledes, at de godt kan lide levende musik, og at det er rart, at der kommer noget liv på plejehjemmet. Derudover fortæller flere af beboerne, at det er god musik og nogle dygtige musikere. Flere af dem nævner, at de godt kan lide, at det er meget forskelligt musik, og at der både er sange de kender og ikke kender. Nogle beboere fortæller, at den spillede musik ikke er noget, de selv lytter til, men at de alligevel nyder koncerten. En af beboerne nævner dog, at der både bliver spillet noget musik hun kan lide, men også noget hun slet ikke kan holde ud. Overordnet set giver beboerne dog udtryk for, at det har været nogle gode koncerter med god musik.

Medarbejderne fortæller i interviewene, at de overordnet set har en oplevelse af, at beboerne nyder musikken, da de kan se, at de smiler og bliver i godt humør. Medarbejderne fortæller, at selv de beboere, som er meget dårlige, får mere liv i kroppen under koncerten, og at de klapper med. De nævner, at en beboer, som har en lang reaktionstid, når man taler med hende, at hun kan sidde og

klappe i takt til musikken. Musikken sætter altså noget i gang og bløder op, og rytme er altså mere simpelt for nogle af beboerne end ord er. Medarbejderne tror, at beboerne godt kan lide, at musikerne spiller noget musik de kender, men også noget nyt. En af medarbejderne mener dog, at det fungerer bedst med den musik, som beboerne kender. Derudover nævnes det, at beboerne har efterlyst flere sange på dansk. Et par af medarbejderne fortæller, at de beboere, som har deltaget i koncerterne, meget gerne vil deltage i dem igen. Det nævnes yderligere at være en fordel, at det er de samme musikere, som spiller til koncerterne, da beboerne har mere lyst til at deltage i koncerterne, når de kan huske, at musikerne var dygtige sidst de så dem.

Musikerne fortæller, at de har oplevet, at beboerne har været positive og imødekommende overfor deres musik, samt at der generelt har været en god og positiv energi under koncerterne. De nævner at kunne fornemme en deltagelse fra mange af beboerne på baggrund af deres udtryk i ansigt og krop, men at der også er nogle af beboerne, som virker mere fjerne og distanceret. En af musikerne fortæller, at de fik en god kommentar fra en beboer, som efter deres koncert sagde: *"Jeg glemte helt, jeg var gammel."*

Uddrag fra observationsnoter:

Flere af beboerne lever sig ind i musikken, da nogle vipper med fødderne, nogle nikker med hovedet, nogle vipper med hænderne og nogle nærmest danser i stolen. Der er dog også flere, som forholder sig helt passivt. De fleste klapper, når en sang er slut. Nogle synger med på sange, de kender. Da musikerne siger, at det er tid til det sidste nummer, så er der flere der siger "øv". De får også et ekstranummer, da flere giver udtryk for, at de ønsker dette.

Beboernes udtalelser:

"Sådan noget musik, giver liv. Det er sådan noget musik, vi skal høre"

"Koncerten var til og med kryds og slange"

Medarbejdernes udtalelser:

"Der var ingen tvivl om, at de nød musikken – mere er der ikke at sige."

Musikernes udtalelser:

"Generelt var langt de fleste lydhøre og positive og imødekommende overfor vores musik. Der var generelt også rigtig god energi. Der er selvfølgelig nogle af de ældre, som er dårlige, og som virker til at være langt væk, men mange af dem smilte stort under koncerterne."

2. Beboernes fællesskab med hinanden

Det observeres, at koncerterne bidrager til samvær og fællesskab blandt beboerne. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at flere af beboerne hilser på hinanden og snakker lidt sammen, inden koncerten går i gang, og det virker til, at de hygger sig med hinanden. Under nogle af koncerterne kigger nogle af beboerne på hinanden og smiler, imens musikken spiller. Der er også nogle beboere, som hvisker noget til hinanden under koncerten. Der er dog også nogle koncerter, hvor beboerne ikke har noget indbyrdes kontakt under koncerten. Efter de fleste eftermiddagskoncerter bliver beboerne siddende i fælleslokalet og får kaffe og kage, hvor flere af beboerne også snakker sammen.

I interviewene fortæller beboerne, at de godt kan lide at høre musikken sammen med andre. Nogle beboere fortæller, at det er dejligt, at de får oplevelsen sammen, fordi det derved bliver en større oplevelse. Derudover fortæller beboerne, at det er rart, at de får et afbræk fra at sidde alene i deres hjem. Nogle beboere nævner, at det giver en stor stemning at opleve koncerten sammen med andre, og derudover nævnes det, at det er dejligt med det fællesskab, der opstår, når man ser koncerten sammen. En beboer nævner det også som noget positivt, at de er flere, som kan sidde og nynne med på sangene sammen. En enkelt beboer tænker ikke over, at hun oplever koncerten sammen med andre, da hun lever sig ind i musikken ved at gå ind i sin egen verden.

Medarbejderne fortæller, at koncerterne giver beboerne en fælles oplevelse, og at det knytter dem sammen og giver dem et socialt fællesskab med hinanden. Medarbejderne kan også se, at beboerne har mere kontakt med hinanden efter koncerterne.

Musikerne giver ligeledes udtryk for at kunne fornemme, at der opstår et fællesskab blandt beboerne til koncerterne. Musikerne kan se, at beboerne lægger mærke til hinandens begejstring under koncerten, og at de griner sammen af de ting, som musikerne fortæller.

Uddrag fra observationsnoter:

Når beboerne ankommer til koncerten, hilser de på hinanden og vinker til hinanden. Der er også nogle beboere, som snakker med hinanden inden koncerten. Der også to beboere, som snakker med hinanden under koncerten. Flere af beboerne kigger på hinanden og smiler, imens musikken spiller. Efter koncerten sidder beboerne også og snakker med hinanden.

Beboernes udtalelser:

"Det giver en stor stemning."

"Det er kun dejligt. Det synes jeg virkelig."

Medarbejdernes udtalelser:

"Beboerne bliver knyttet sammen med hinanden, og de har mere kontakt med hinanden efter koncerterne."

3. Beboernes interaktion med medarbejdere og musikere

Det observeres, at medarbejderne interagerer med nogle af beboerne under koncerterne i form af, at de f.eks. vinker og smiler til beboerne under koncerten. En medarbejder tager også på et tidspunkt en beboer i hånden og begynder at danse med vedkommende. Medarbejderne går også nogle gange hen til beboerne under koncerten og hvisker noget til dem, som får dem til at smile. Musikerne interagerer med beboerne før og efter koncerterne i form af small-talk. Nogle beboere tager også selv kontakt til musikerne enten før eller efter koncerten og fortæller om deres forhold til musik, og hvilken rolle det har spillet i deres liv.

Musikerne fortæller, at beboerne åbnede sig mere op og snakkede mere til dem, jo flere koncerter de havde spillet for dem. De kunne altså mærke, at beboerne lærte dem bedre at kende med tiden, og at de derfor begyndte at interagere mere med dem.

Uddrag fra observationsnoter:

En medarbejder kommer hen til en beboer under koncerten, og de smiler og griner til hinanden. Medarbejderen rører også beboeren på skulderen. Senere tager medarbejderen også beboeren i hånden og danser med hende til musikken. Det får beboeren til at grine.

Musikerne interagerer med beboerne inden koncerten, hvor de snakker med nogle af beboerne om musik.

Musikernes udtalelser:

"Man kan mærke, at de har lært os at kende, og at de er mere løsslupne. De snakker mere og åbner mere op. De fandt ud af hen ad vejen, at de godt kan sige noget til os og lave sjov."

4. Beboernes humør og sindsstemning

Det observeres, at mange af beboerne virker glade under koncerterne, da flere af dem smiler, når musikken spiller, og da flere af dem griner, når musikerne fortæller nogle sjove historier imellem sangene. Beboerne virker især glade og entusiastiske, når musikerne spiller sange, som de kender. Nogle af beboerne er dog helt udtryksløse og nogle ser trætte ud under koncerterne. Generelt er der dog en glad og let stemning i lokalet under koncerten. Ved én af koncerterne er stemningen dog lidt mere afdæmpet end ved de andre koncerter, hvilket kan skyldes, at den musik, som bliver spillet, er mere følelsesladet og melankolsk.

I interviewene fortæller beboerne, at de bliver glade og i godt humør af at deltage i koncerterne. Nogle beboere fortæller, at de ikke kan undgå at blive i godt humør, når de hører god musik, og at sang og musik altid hæver humøret. Nogle beboere nævner, at de særligt bliver i godt humør af at kunne synge med på nogle af sangene. Et par af beboerne synes dog ikke, at de kan mærke, at det påvirker deres humør at deltage i koncerterne.

Medarbejderne fortæller i interviewene, at der ingen tvivl er om, at beboernes humør bliver påvirket positivt af koncerterne, da de kan se, at de bliver glade. De nævner, at deres glæde kommer til udtryk ved, at de lever sig ind i musikken og får liv i kroppen, samt at de smiler. En af medarbejderne nævner dog, at det kun er under koncerten, at de er glade. Hun mener altså ikke, at beboernes humør er påvirket af koncerten efterfølgende. Medarbejderne fortæller derudover, at musikken vækker minder i de ældre, da de efter koncerterne snakker om deres oplevelser med musik og dans. Medarbejderne fortæller også, at en af beboerne havde troet, at han var i Italien senere den dag, hvor der var blevet spillet italiensk musik.

Musikerne oplever, at beboerne virker glade og i godt humør under koncerterne, samt at der er en god energi. Musikerne kan også se, at beboerne synger med og lever sig ind i musikken, samt at de har liv i øjnene, og på baggrund af dette mener musikerne, at koncerterne bidrager til livsglæde blandt beboerne.

Uddrag fra observationsnoter:

Et par stykker smiler under koncerten. Flere af dem griner også undervejs, når musikerne fortæller noget imellem sangene. Flere af beboerne virker glade og entusiastiske, når der bliver spillet en sang de kender. Generelt er der en glad og let stemning i lokalet. Flere af beboerne er dog også meget udtryksløse under koncerten.

Beboernes udtalelser:

"Jeg går glad herfra"

"Det hæver altid mit humør med sang og musik"

Medarbejdernes udtalelser:

"Der er ingen tvivl om, at de blev glade."

"Jeg kunne se, at beboerne nød det. De blev glade af at høre musikken."

Musikernes udtalelser:

"Det der med at se, at de sidder og rocker med og nogle spontant synger med, det tror jeg helt bestemt at det giver livsglæde. Når man kan se i øjnene, at der er liv og de lytter, det ser jeg som livsglæde."

5. Musikernes optræden

Der er 3 forskellige bands, som skiftevis spiller koncerter på plejehjemmet. Alle musikerne er nærværende og lever sig ind i musikken, når de spiller og synger. Nogle af musikerne holder øjenkontakt med beboerne, imens de spiller, og nogle smiler til beboerne, imens de spiller. Alle musikerne fortæller historier omkring den musik, de spiller, og de instrumenter de bruger. De får flere af beboerne til at grine, når de fortæller disse historier. Nogle af musikerne har også en sjov jargon med hinanden og får hinanden til at grine, hvilket bidrager til en god stemning. Nogle af musikerne forsøger også at inddrage beboerne under koncerten ved at stille dem spørgsmål eller ved at få dem til at klappe i takt til musikken.

Medarbejderne giver udtryk for, at musikerne er dygtige og meget erfarne, og at det er tydeligt at mærke forskel på deres niveau sammenlignet med andre musikere, som har spillet på plejehjemmet. Medarbejderne kan se, at musikerne har en god kontakt med beboerne, da de stiller spørgsmål, som beboerne kan svare på, og generelt virker de meget engageret i beboerne. Medarbejderne mener, at musikernes kontakt med beboerne er meget vigtig. Det er vigtigt, at musikerne fanger beboerne, flirter med dem, spiller op til dem og fortæller historier, hvilket disse musikere gør.

Musikerne oplever, at deres musik var et godt match til plejehjemsbeboerne, da de spiller mange forskellige genre, og at de derfor rammer mange af beboernes musiksmag med deres koncert. Derudover spiller de også generelt noget gammelt musik, som beboerne kender og kan lide. Musikerne spiller også noget ukendt musik for beboerne, og denne musik vælges ud fra, at musikken er glad og livsbekræftende og bidrager til en glad og positiv stemning i lokalet. Musikerne oplevede, at beboerne sang med på de genkendelige sange samt at de virkede lyttende og medlevende, da der blev spillet ukendt musik. På baggrund heraf mener musikerne derfor, at deres musik var et perfekt match til plejehjemsbeboerne.

Uddrag fra observationsnoter:

Musikerne får skiftevis øjenkontakt med alle beboere, imens de går rundt omkring dem og spiller musik. De smiler også imens de spiller. Musikerne fortæller historier imellem numrene og beboerne svarer musikerne med "ja" osv. og de griner, når musikerne fortæller noget sjovt. Musikerne får beboerne til at klappe med. Stort set alle klapper med, selv dem som ellers har siddet meget passivt i resten af koncerten.

Medarbejdernes udtalelser:

"Man kan mærke niveauet har været højere. Musikerne er meget engageret og de har god kontakt med beboerne."

Musikernes udtalelser:

"Der blev sunget med på nogle af de danske sange, og de virkede lyttende og medlevende i de italienske sange. Generelt klingede det godt."

"Det var ret perfekt, fordi vi spiller mange forskellige genrer, så vi rammer manges musiksmag, og det er generelt lidt ældre musik, som de ældre kender og kan lide. Så derfor er det nok et ret perfekt match, ifølge os."

6. Forskellen på SOL musik og andre koncerter

Medarbejderne fortæller, at de tydeligt kan mærke forskel på koncerterne fra SOL musik og andre koncerter, der har været afholdt på plejehjemmet. Det skyldes, at musikerne har været på et højere niveau, da de har været dygtigere og mere erfarne. Medarbejderne fortæller, at det høje niveau også gør indtryk på beboerne. Medarbejderne nævner derudover, at koncerterne fra SOL musik i højere grad har været rigtige koncerter. Når der tidligere er blevet spillet musik på plejehjemmet, har det været i form af fællessang og altså ikke en rigtig koncert på samme vis. Medarbejderne fortæller også, at beboerne synes, at disse koncerter er noget særligt. De nævner f.eks., at en beboer altid skal have fint tøj og parfume på, fordi hun siger, at hun skal være fin, når hun skal til koncert.

Medarbejdernes udtalelser:

"Det er et niveau højere. Musikerne er dygtige og erfarne, og det kan beboerne også mærke. Når vi har haft andre musikere, har det mere bare været noget "hygge" og noget fællessang. Det her har mere været en rigtig koncert."

7. Medarbejdernes udbytte af koncerterne

Et par af medarbejderne giver udtryk for, at det har været en berigelse og en gave, at plejehjemmet har været en del af projektet. En af medarbejderne fortæller, at hun altid har glædet sig til koncerterne, og at det har givet hende et løft i hendes arbejdsglæde. Hun nævner tilmed, at der opstår et tomrum, nu hvor der ikke skal afholdes flere koncerter. En anden af medarbejderne fortæller, at koncerterne ikke kun har påvirket hans arbejdsglæde positivt. Det skyldes, at han har oplevet det lidt kaotisk, at koncerterne skulle afholdes kl. 10.30, da beboerne ikke altid har været helt færdige med at blive gjort klar af personalet på dette tidspunkt. En af medarbejderne fortæller yderligere, at hun i

starten havde svært ved at få personalet til at deltage i koncerterne, men at det udviklede sig positivt i form af, at flere af dem havde lyst til at deltage i løbet af projektet.

Medarbejdernes udtalelser:

"I starten havde jeg svært ved at få personalet med, men det udviklede sig positivt. Flere af dem havde lyst til at deltage i koncerterne længere henne i forløbet."

"Jeg har glædet mig til koncerterne – det har givet et løft."

8. Medarbejdernes betydning for beboernes oplevelse

Medarbejderne giver udtryk for, at det er vigtigt, at de er til stede under alle koncerterne, da deres begejstring for koncerterne har en afsmittende effekt på beboerne. De fortæller, at de har en opgave i at motivere beboerne og forberede dem på, at de skal høre noget god musik, så de kan glæde sig til koncerten. Til koncerten kl. 13.30 beskriver medarbejderne, at det er en stor opgave at motivere beboerne til at deltage i koncerterne, da de normalvis sover til middag på dette tidspunkt.

Musikerne giver ligeledes udtryk for, at det er vigtigt, at medarbejderne forbereder beboerne på, at de skal til en koncert. De mener, at medarbejderne skal gøre beboerne bevidste om, at de skal opleve en koncert, da det er med til at sætte den rette stemning for koncerten. Musikerne roser medarbejderne for at gøre dette.

Medarbejdernes udtalelser:

"Det er vigtigt, at vi var med fast. Vores begejstring for musikken smitter af på beboerne."

"Vi skal gøre dem klar til, at de skal høre noget god musik. Vi skal motivere dem. De skal glæde sig."

Musikernes udtalelser:

"Det er dejligt, at vi har haft en god kontakt med plejehjemmet, og at dem, der arbejder der, er med til at sætte stemningen for, at der skal ske noget. De skal skabe en bevidsthed om, at nu skal vi opleve dette sammen."

9. Praktiske forhold omkring koncerterne

Alle koncerterne foregår i en fælles dagligstue på plejehjemmet. Plejehjemmet består af flere huse, og der bliver hver gang spillet en koncert om formiddagen i ét af husene og en koncert om eftermiddagen i et andet af husene. Beboerne fra de huse, hvor der ikke bliver spillet koncerter, bliver fulgt hen til et af de huse, hvor der er koncerter, hvis de har lyst til at deltage. Der er omkring 10-15 beboere til stede under hver koncert, og mellem 1-3 medarbejdere til stede. Nogle medarbejdere er til stede under hele koncerten, hvor andre kommer og går. Til nogle af koncerterne sidder beboerne på stolerækker foran musikerne, og til andre koncerter sidder de rundt om borde, der er placeret i en u-form. Medarbejderne sidder blandt beboerne. Til nogle af koncerterne er der et par beboere, som kommer for sent, og de bliver derfor placeret bagved musikerne ude i gangen.

Medarbejderne fortæller, at tidspunkterne for koncerterne ikke har været optimale. Koncerten kl. 10.30 ligger for tidligt på dagen, da personalet ikke er helt færdige med at gøre beboerne klar på dette tidspunkt. Koncerten kl. 13.30 ligger derimod for sent, da beboerne plejer at sove middagslur på dette tidspunkt. Medarbejderne nævner, at de mest optimale tidspunkter for koncerterne ville være kl. 11 og lige efter frokost. Derudover nævner medarbejderne, at det havde været optimalt, hvis der var koncerter i alle af plejehjemmets huse, da det kan være anstrengende for beboerne at skulle over i et andet hus til koncert. De fortæller, at der omkring dobbelt så mange af deres beboere, som deltager i koncerten, hvis den foregår i deres eget hus.

Musikerne oplever, at måden, hvorpå beboerne er placeret til koncerten, har en betydning for, hvor nærværende og deltagende de er. Når beboerne sidder på stolerækker foran musikerne, synes de, at beboerne virker mere fokuserede, og det virker mere som en rigtig koncert sammenlignet med, når beboerne sidder ved bordene. En af musikerne nævner tilmed, at de har spillet en af deres koncerter udenfor, da vejret var godt, og at de oplevede, at beboerne var mere energiske og livlige til denne koncert. Derudover lægger musikerne vægt på, at dialogmødet forinden projektets opstart har været meget givende, da det var rart for dem at se de fysiske rammer, inden de skulle afholde koncerterne, og da det var positivt at have en dialog med medarbejdere og

Uddrag fra observationsnoter:

Koncerten foregår i den fælles dagligstue. Alle bordene er flyttet ud på gangen, og tilbage står stolene i 3 rækker, hvor beboerne sidder. Foran de 3 rækker står de to musikere. Der er to medarbejdere til stede under koncerten og 9-10 beboere.

Medarbejdernes udtalelser:

"Det kunne være fedt, hvis alle 4 huse fik koncerter. Det er nemlig ikke altid nemt at få beboerne med over i et andet hus. Det er krævende og anstrengende for beboerne at skulle et nyt sted hen."

"Kl. 13.30 er for sent, og kl. 10.30 er for tidligt. Kl. 11 eller lige efter frokost ville være de mest oplagte tidspunkter."

Musikernes udtalelser:

"Til den ene koncert var beboerne placeret på stole i rækker foran os, og det virkede mere som en rigtig koncert, og der virkede til at være mere fokus."

"Da vi spillede udenfor, var der også generelt mere liv."

Hovedkonklusioner og anbefalinger

Hovedkonklusioner

1. Koncerterne har bidraget til godt humør og en øget livsglæde blandt beboerne.
2. Koncerterne er med til at danne rammen for et fællesskab blandt beboerne.
3. De udvalgte musikere har været et godt match til beboerne. Det giver både medarbejdere, beboere og musikere udtryk for.
4. Medarbejderne oplever en forskel på koncerterne fra SOL musik og andre koncerter, der tidligere har været afholdt på plejehjemmet. Dette skyldes, at musikerne er dygtigere og mere erfarne, samt at koncerterne virker mere professionelle.
5. Musikerne har en god kontakt med beboerne under koncerten, hvilket medarbejderne vurderer, har en stor betydning for beboernes oplevelse.
6. Både musikere og medarbejdere giver udtryk for, at det er fordelagtigt, at det er de samme musikere, der spiller koncerterne. Det skyldes, at beboerne er mere motiveret for at deltage i koncerterne, når de ved, at de kan lide musikken, samt fordi at beboerne kan være mere løsslupne under koncerten, når de kender musikerne.

Anbefalinger til fremtidige forløb

1. Koncerterne kan med fordel afholdes på andre tidspunkter på dagen. Medarbejderne foreslår, at koncerterne afholdes kl. 11 og lige efter frokost.
2. Der kan med fordel afholdes koncerter i alle 4 huse, da det er anstrengende for beboerne at skulle til koncert i et andet hus.
3. Beboerne kan med fordel placeres på stolerækker foran musikerne, da det øger beboernes fokus på musikerne.
4. Koncerterne kan med fordel afholdes udenfor, hvis vejret er godt, da det medvirker til mere liv og energi blandt beboerne.
5. Medarbejderne kan med fordel forberede beboerne på, at de skal til en koncert, samt motivere dem til at deltage, da det er med til at skabe en stemning omkring koncerten.
6. Medarbejderne kan med fordel deltage i koncerterne, da deres begejstring for musikken har en afsmittende effekt på beboerne.

EVALUERING AF "SAMMEN OM LEVENDE MUSIK" PÅ LOKALCENTER HØRGÅRDEN OG VEJLBY

Formål

Projekt "Sammen om levende musik" har primært fokus på at danne en alliance mellem dansk musikliv og sundheds- og velfærdsindsatser med det formål at:

- skabe skræddersyede musikforløb for sårbare borgere og patienter, med henblik på at øge livsglæden og fællesskabsfølelsen.
- præsentere levende musik i en tryk, omsorgsfuld og empatisk ramme for mennesker, hvis liv er begrænset pga. sygdom og handicap.
- udvikle en metode og organisering, som har en enkel struktur, og som kan overføres til øvrige kommuner i Danmark.

Succeskriterier for Sundhed og Omsorg:

- At øge livsglæden for sårbare og udsatte borgere.
- At styrke koblingen mellem de professionelle kulturaktører og det sundhedsfaglige område i Aarhus Kommune
- At skabe rum for kulturelle prøvehandlinger i MSO (og på sigt resten af Aarhus Kommune) med det formål at skabe nye veje til velfærd
- At få skabt et professionelt setup ift. samarbejdet med kulturaktører og koordineringen heraf - herunder rekruttering, opkvalificering og evaluering af kulturelle aktiviteter

Baggrund

For projektet er både formålet og visionen, at der præsenteres professionel musik af høj kunstnerisk kvalitet og med stor genremæssig mangfoldighed. Vi tror på, at alle har ret til at møde det bedste, og at mødet med musikken kan sætte spor på både den korte og lange bane, uanset målgruppen.

Med kunstnerisk kvalitet tænkes både i det musikalske håndværk og overskud samt gruppernes formidlingsevne. Det er essentielt, at musikken præsenteres med respekt for, og indsigt i, målgruppen og den særlige kontekst, den præsenteres i. Derfor tager projektet afsæt i musikgrupper, der er kureret af et eksternt fagudvalg i Levende Musik i Skolen (LMS) og som allerede har stor erfaring med at spille koncerter for forskellige målgrupper i skoleregion.

Projektet er støttet af Statens Kunstfond og Region Midtjyllands kulturpulje.

Interessenter og anvendelse

Nærværende evaluering har fokus på de 10 koncerter i projektet, som er afholdt på Lokalcenter Hørgården og Vejlbj. Projektet har borgerne som den primære målgruppe, og projektets primære omdrejningspunkt er at øge livsglæden og fællesskabsfølelsen blandt borgerne via skræddersyede musikforløb. Dette fokus hænger tæt sammen med formålet i Aarhus Kommunes Kultur- og Sundhedsplan, som er, at vi i højere grad integrerer kunst og kultur i initiativer, der fremmer sundhed og trivsel for aarhusianerne - og det hænger tæt sammen med fundamentet for vores overordnede strategi i

Sundhed og Omsorg og den retning Aarhuskompasset sætter kursen efter; nemlig "At skabe værdi for borgerne".

Projektet har endvidere til formål at bidrage med læring om, hvordan projektet skaber et professionelt samarbejde med musikerne om koncerterne. Denne læring er relevant for at kunne overføre metode og organisering til øvrige kommuner i Danmark.

Beskrivelse af forløbet på lokalcentrene Hørgården og Vejlbj

Der har været afholdt fem koncerter på Lokalcenter Hørgården og fem koncerter på Lokalcenter Vejlbj i perioden 25. august til 17. november 2021, hver gang i tidsrummet kl. 16:30-17:30.

Syv forskellige musikgrupper har afholdt koncerter på lokalcentrene. Heraf har fire musikgrupper kun afholdt en-to koncerter. De tre resterende musikgrupper har både afholdt koncerter på lokalcentre og har også afholdt flere koncerter på hhv. plejehjem, dialyseklinikken i Horsens eller børneafsnittet på Aarhus Universitetshospital.

Undersøgelsesspørgsmål

For at afdække projektets formål, og ud fra et fokus på koncerterne på lokalcentre, er der formuleret følgende undersøgelsesspørgsmål:

- Formår projektet at øge livsglæden og fællesskabsfølelsen blandt borgerne på lokalcentrene, og i så fald på hvilken måde? Herunder hvad gør musikerne som fremmer borgernes livsglæde og fællesskabsfølelse?
- Hvilken læring giver projektet i forhold til organisering, herunder i forhold til at skabe et professionelt samarbejde med musikerne om koncerterne på lokalcentrene?

Datagrundlag

Evalueringen bygger på følgende datagrundlag:

Under koncerterne:

- Deltagerobservation af to koncerter.
- Observationer og feedback fra frivilligkoordinator/brugerrådsrepræsentant/udviklingsmedarbejder i forhold til de resterende otte koncerter.

Efter afvikling af alle ti koncerter:

- Semistrukturerede interview med seks deltagende borgere fra lokalcenter Vejlbj (inkl. repræsentanter fra brugerrådet).
- Fokusgruppeinterview med seks deltagerne borgere fra lokalcenter Hørgården, som alle er med i brugerrådet.
- Semistruktureret interview med frivilligkonsulent.
- Semistrukturerede interview med musiker fra alle syv musikgrupper.

Tematikker

Følgende overordnede tematikker blev identificeret ved gennemgang af det indsamlede data:

1. Oplevelser af livsglæde og værdi
2. Oplevelser af fællesskab
3. Hvad gør musikerne som fremmer borgernes livsglæde og fællesskabsfølelse
4. Samarbejde med musikerne
5. Fysiske rammer
6. Antal besøgende og reklamering

1. Oplevelser af livsglæde og værdi

Det går tydeligt igen på tværs af datamaterialet, at borgerne på forskellig vis har oplevet livsglæde og værdi gennem koncerterne. Følgende citater viser forskellige beskrivelser, som går igen i materialet, af hvordan det har påvirket borgerne at deltage i koncerterne:

Borger: *"Det er en del af livsglæden for mig at komme ud og opleve musik og sang."*

Borger: *"Man gik glad derfra. Det var så spændende alt sammen. Man føler sig gladere og sludrer med de andre, når man går derfra. Man føler sig opstemt."*

Borger: *"Man går opløftet herfra. Man blev virkelig glad, og havde det godt med sig selv. Især den opera, det var simpelthen så morsomt, at man kunne gå grinende herfra."*

Musiker: *"De var smilende og glade. Man kan se, at det tænder et lys i øjnene, når man spiller det her musik. Og mange kom også venligt forbi og sagde tusind tak for musikken."*

Lige som citaterne viser, så oplever mange borgere en glad og opstemt følelse, de finder oplevelsen spændende, og de glæder sig over at sludre med andre borgere og være en del af et fællesskab. Glæden blev også observeret under koncerterne, hvor flere borgere vipper med fødderne/trommer med en finger på bordet/nikker i takt til musikken, og selv om flere borgere også forholder sig passivt, så kigger de stadig opmærksomt på musikerne og smiler indimellem til musikerne eller til hinanden. Glæden fylder ikke kun under selve koncerten, men som førnævnte citater viser, så går flere borgere gladere hjem, og flere borgere fortæller også, hvordan glæden lever i positive forventninger op til koncerten. Fx beskriver en borger:

Vi har glædet os til det, specielt dagene før. Det har også givet sådan lidt at snakke om dagen efter. Nu får vi jo hjemmehjælp, og vi har snakket med hjemmehjælpen om koncerterne. Det har gjort en sommetider kedelig hverdag lidt sjovere. Jeg vil virkelig håbe, at der kommer flere af sådan nogle arrangementer. Det er sgu da helt skønt.

Musik virker

Flere borgere beskriver, hvordan deres oplevelse af glæde hænger sammen med, at musikernes egen glæde over musikken smitter af på dem – og her bliver musikernes glæde over musikken ofte koblet til både kompetencer og personlighed, hvilket en borger her beskriver:

Interviewer: "Hvad synes du om musikken?" Borger: "De var gode alle sammen. De var engagerede. De udstrålede sådan en glæde over den musik de leverede. Den glæde ved musikken var rigtig positivt. Den begejstring, det trækker os med. De er jo charmerende. Og de havde sjove historier med. Der var meget glæde."

I tråd med borgeres oplevelser, af musikernes glæde ved at spille, så beskriver en musiker i følgende citat, med stolthed og følsomhed, "hvordan musik bare virker":

Jeg er overrasket over, hvor rørt jeg kan blive, selvom vi har gjort det mange gange før. Fordi, at det virker bare. Fantastisk at være givet en pose penge i det her projekt, hvor man kan bevise det. Man ved det jo instinktivt godt. Jeg var den sidste, der spillede for min døende farmor, og efter hun var holdt med at snakke i 14 dage, og jeg så spillede Katinka Katinka, så begyndte hun at snakke igen (...) Musikken kan få nogle til at græde og nogle til at grine. Nogle der måske har det lidt svært, som kan få et frirum til at være nede kroppen frem for at være i hovedet. Så kommer der jo minder. Så mange har været henne ved mig og sige, at din harmonikalyd minder mig om min onkel, eller da jeg var ung spillede min far. Jeg har til en anden koncert fx spillet Jens Vejmand, og så var der en senil dame, der stillede sig op og sagde, nu er jeg over halvfems og min far var vejmand, og han har stået ved siden af mig de sidste tre minutter "Tak fordi at I gjorde det her muligt", eller noget i den retning. Så må man også lige holde på sig selv, for ikke selv at bryde sammen.

Lige som denne musiker så beskriver en anden musiker også, hvordan borgere efter koncerten var kommet op og fortalt om minder, de havde fået af at høre koncerten, og flere borgere fortalte selv i interviews, med begejstring: "Det var jo fuldstændig som i vores ungdom".

"Rigtige" koncerter i lokalområdet

Mange borgere beskriver stor glæde ved, at koncerterne har ligget så tæt på, hvor de bor. Borgerne beskriver, at de af forskellige årsager ikke længere kan tage til koncerter fx i Musikhuset, og derfor vækker det stor glæde at kunne opleve og nyde "rigtige koncerter" så tæt på bopælen og derigennem få et kærligt brud i hverdagen. Fx beskriver to borgere:

Jeg oplevede koncerterne, som et rigtig dejligt brud i hverdagen. Jeg har en dement kone, så vi kommer ikke så meget ud. Men vi kan så godt lide at komme afsted hjemmefra, og vi bor så tæt på, så det er så dejligt, at jeg bare kan køre hende i kørestolen lige herover (...) Det var dygtige musikere, og det betyder noget. Men det er lige så meget arrangementet i sig selv. Det giver det afbræk i hverdagen, så selvom det er musik jeg normalt ikke var gået til, så kommer jeg afsted væk hjemmefra. Jeg har opgivet at komme ud til Musikhuset.

Jeg synes, det er så dejligt med levende musik. De var dygtige alle sammen. Jeg ved ikke rigtigt, hvilken musik jeg er til. Det som var tiltalende var, at det var levende

musik. Og jeg nød det. At vi går hen og får sådan en pause, og bare sidder og nyder det, noget vi ikke får til daglig. Vi har jo alle TV, men vi kommer jo ikke så meget ud, så jeg nyder det, når det kommer tæt på mig. Se, at det er rigtig levende mennesker, der spiller.

Lige som begge citater viser, så har borgerne ikke specifikke krav til musikgenre. Borgerne sætter pris på, at genrerne er varierede, og flere borgere giver også udtryk for at føle sig inspirerede af nye oplevelser – så selvom nogle borgere ønsker mere musik fra deres ungdom såsom jazz, så udtrykker de samme borgere stor begejstring ved at høre ny musik, som de aldrig havde troet de kunne lide, hvilket især er begrundet med, hvordan musikerne evner at formidle og interagere med publikum.

Mens borgerne altså ikke har specifikke krav til musikgenre, så går det igen i datamaterialet, at det er vigtigt, at musikerne er dygtige. Nogle borgere beskriver, at der også kan findes amatører, som kan være dygtige, men generelt viser borgerinterviewene, at det er ”værdifuldt”, når musikerne ”spiller ordentligt”, hvilket fx følgende to citater beskriver:

Hvis man har nogle amatører, som ikke kan holde takten, og rytmen, det har vi også været præsenteret for på centeret, og det var skrækkeligt. Det skal være i orden. Det må ikke være amatøragtigt. De skal sgu spille ordentligt.

Kvaliteten synes jeg var god. De var allesammen veluddannede. Og deres stemmer. De var skolede. Det betyder rigtig meget. Det gjorde det jo værdifuldt. Det gjorde oplevelsen værdifuld.

2. Oplevelser af fællesskab

Uddrag af feltnoter fra deltagerobservation:

Repræsentanter fra brugerrådet hilser varmt på de borgere, som kommer ind i lokalet. En nyankommet borger siger smilende og entusiastisk ”Hej. Nu skal vi høre god musik hva?”. Der kommer en kande kaffe mere over på rullebordet. To borgere sludrer med musikerne. En borger tilslutter sig samtalen og siger smilende til musikerne: ”Jeg har hørt, at I er gode”. Nogle borgere sidder to og to eller tre og tre og sludrer og nyder deres drikkevarer. Flere borgere sidder alene med et glas vin eller en kop kaffe foran sig og kigger passivt op mod den tomme scene – nogle har ventet på ledsagere, og de lyser op, når vedkommende sætter sig ved siden af. To kvinder, som sidder med hver deres glas hvidvin og sludrer lystigt, vender sig om til en kvinde bagved, som sidder alene, og spørger smilende: ”Vil du ikke med herop og sidde med os?”. Den pågældende kvinde takker pænt nej, fordi hun holder plads til en anden. En anden mand får samme tilbud af et par andre borgere, og det resulterer i lidt sludder og grin, om end manden helst vil blive siddende, der hvor han sidder, fordi han bedst kan se scenen derfra.

Som feltnoten viser, så er der på den ene side borgere, som sidder passivt alene, men på den anden side emmer lokalet også af liv og forventningsglæde over den forestående koncert. Koncerten har fra starten dannet ramme for fællesskaber, mens allerede etablerede fællesskaber også rækker ud til nogle af de borgere, der sidder alene.

I interview med borgerne giver én borger udtryk for, at det kun er musikken vedkommende kommer for, men ellers har det betydning for samtlige borgere at opleve koncerten sammen med andre. Mange borgere sætter pris på oplevelsen af at være en del af et større fællesskab, hvor man fx kan mærke, at andre ved siden af også morer sig over det samme, og at man klapper sammen. Udover glæden ved at være en del af et stort fællesskab giver mange borgere også udtryk for glæden ved, at de gennem koncertrammen får mulighed for at "sludre sammen" i mindre fællesskaber og til at "danne netværk". En borger beskriver her begge dimensioner:

Det er bare rart at være en del af et større fællesskab. Man kan jo altid være sammen bare nogle få, 5-10 når vi er ovre og spise. Når man er sammen med mange mennesker og man lige som får nogle oplevelser sammen med mange, det er noget særligt. To af gangene der faldt vi rigtig i snak med nogen under spisningen bagefter. Det giver jo anledning til at snakke lidt sammen. Og så kan musikken jo være indgangspunktet til at lære nogle nye mennesker at kende.

Mange borgere beskriver lige som denne borger, hvordan de efter koncerten falder i snak med andre borgere om musikken, og på den måde fremmer koncerten mere fællesskab. Som det også fremgår af citatet, satte spisningen efter koncerterne på Lokalcenter Vejlbj en konkret ramme for at kunne blive og dele musikoplevelsen med hinanden og derigennem forlænge og øge fællesskabsfølelsen. Ifølge frivilligkonsulenten blev ca. halvdelen af gæsterne til spisning efter den første koncert, og derefter var antallet tiltagende med ca. to tredjedele af gæsterne, som blev og spiste med efter de sidste koncerter.

3. Hvad gør musikerne som fremmer borgernes livsglæde og fællesskabsfølelse

Interaktion med publikum

Der er positive tilbagemeldinger fra borgerne på alle koncerter, men samtidig er der et par musikgrupper, som borgerne ikke oplever med nær så stor begejstring, som de andre. Det er tydeligt i datamaterialet, at de koncerter, som opleves mest værdifulde, de er kendetegnet ved, at musikgrupperne har overskud til at kunne interagere med borgerne. Musikerne er alle bevidste om vigtigheden af interaktion, som to musikere fx beskriver her:

Selvfølgerlig skal jeg spille godt, men det handler aller mest om kommunikationen og forbindelsen til dem, jeg spiller for.

Kunsten er jo at skabe et fællesskab, så de bliver inddraget, så man ikke som kunstnere lukker sig om sig selv.

Måderne hvorpå musikerne skaber forbindelse til og inddrager publikum var forskellige, som følgende eksempler viser:

Borger: "De var så dejlig jordnære. De talte til os og fortalte lidt om deres uddannelse og at de havde været på rejser og havde musik med hjem. Det var alt sammen så spændende. Jeg ved ikke, hvor mange steder de var at spille, men de var sådan til stede."

Borger: *"De var gode til at få folk med og klappe i takt, og ligesom involvere os, og det var godt. Det gør, at man lever endnu mere med. Når man får kroppen med og det at klappe i takt, så er man jo meget mere med i musikken."*

Udviklingsmedarbejder: *"Bandet gik rundt blandt publikum. Meget positivt. Det gjorde, at vi var en del af musikken. Musikeren gik rundt med sin violin og kom helt tæt på, i modsætning til dem, som sidder på scenen med klaveret med ryggen til. Jeg troede ikke jeg kunne lide folkemusik, men jeg kunne mærke det. De var dygtige og kunne interagere."*

Uddrag af feltnoter fra deltagerobservation: Musikerne tramper lystigt i gulvet i takt til folkemusikken og smiler ud til publikum og smiler så til hinanden og ud til publikum igen. Efter nummeret stiller den ene musiker sig op og præsenterer det næste nummer og kalder det: *"Gammeldags rock'n'roll."* Publikum griner. Han virker stolt over folkemusikken og fortæller: *"Vi har det hele i Danmark, man skal bare lede i forskellige egne og forskellige århundrede. Vi spiller kun super hits. Det er lige som med Darwin, survival of the fittest, så der er kun super hits tilbage."* Publikum griner igen. Han opfordrer publikum til at synge med på det næste nummer. Den anden musiker spørger: *"Hvordan er det – skal det være skønsang?"* Han svarer med et varmt glimt i øjet: *"Nej det behøver ikke være skønsang. Vi vil gerne opfordre jer til at fokusere på volumen"*. Folk smiler, og så snart det første omkvæd lyder, synger mere end halvdelen af publikum med: *"Skæææve Thorvald, skæææve Thorvald"*, mens de rokker fra side til side. Efter nummeret klapper publikum løs og flere løfter armene op i klapsalver.

Som eksemplerne viser, så interagerer musikerne fx ved at fortælle nærværende om musikken mellem numrene, ved at aktivere publikum gennem klapsalver eller fællessang, ved at bevæge sig ud blandt publikum og ved hjælp af humor.

Én musikgruppe var ikke en del af LMS og havde ikke stor erfaring med at spille for målgruppen, men de fik sparring og støtte fra musikkonservatoriet. På det ene lokalcenter oplevede borgere denne gruppe mere *"tam"* og mere *"lukket"*. På det andet lokalcenter beskriver borgere, hvordan denne gruppe *"var charmerende og tog de tilstedeværende med storm"*. Den pågældende musikgruppe oplevede selv forskellen og beskriver, at det til den anden koncert løsnede op i rummet, da de tog initiativ til fællessang. Det er således ikke nok at spille godt, for at en koncert opleves værdifuld. Udover at spille godt, så er det et tydeligt mønster i datamaterialet, at de afgørende virkemidler handler om dels musikernes personligheder og formidlingsevne og dels musikernes professionalitet og erfaring, som gør, at de har overskud til at kunne interagere med publikum og herunder til undervejs at kunne tilpasse og afstemme koncerten, som næste afsnit handler om.

Tilpasning og afstemning af koncerten til publikum

Alle seks musikgrupper, som er en del af LMS, beskriver, at de har stor erfaring med at spille for målgruppen på lokalcentre og også med at møde den enkelte målgruppe. To musikere beskriver, hvordan de gør, og hvordan det virker:

Vi er meget rutineret i at møde folk, der hvor de er, både socialt og kognitivt. Det at kunne justere både i niveau og repertoire. Vores forsanger kan sagtens finde på at gå ud til publikum og så spille noget vi andre ikke kender, og så vi inviteres vi til at spille med. Det giver en fantastisk kontakt.

Det duer ikke bare at spille, man skal også interagere, og også være lidt fleksibel en gang imellem. Tit har man jo en eller anden setliste, men det er godt at kunne være fleksibel. Til den her koncert skulle vi lige gøre noget for at fange dem til at starte med, for vi havde en lille smule sløv fornemmelse af publikum, da vi gik i gang. Og der er vi jo så heldige, at vi har spillet så mange gange, at så kunne vi slynge noget ud og få dem til at grine og være en lille smule udadfarende. Gøre sig lidt mere umage, og sætte sin egen ramme. Og så blev det bare sjovt. Så virker tingene igen, og så kan vi igen spille langsomme numre, og de kan sidde og drømme lidt. Nogle ældre mennesker har jo ikke noget filter, og de kan sige til. Og når vi også kan få de uhøflige, så er det med at sige okay, den energi er herovre, og så blev der alligevel fest.

Som den første musiker beskriver, så gør deres store erfaring, at de kan improvisere med musikken for at skabe god kontakt til publikum. På samme måde beskriver den anden musiker, at deres store erfaring gør, at de har overskud til at være fleksible og til at gøre sig umage om at tilpasse koncerten til publikum, og også at de kan rumme og komme videre fra fx dårlig energi og uhøflige kommentarer.

Skabe rum for dialog

Flere borgere fortæller med glæde, at de også fik talt med musikerne. En musiker pointerer selv, at det er vigtigt at have overskud til at kunne sige goddag til folk, der kommer ind. Når musikgrupperne kommer i god tid, har det også ofte givet mulighed for, at borgere og brugerråd/frivilligkonsulent får snakket med musikerne, hvilket har skabt liv og nærvær. På samme måde har det givet mulighed for dialog, når musikerne indbyder borgerne til at komme hen til dem bagefter, hvis de vil købe cd'er, eller hvis musikerne spiser med bagefter. Flere musikgrupper, som spillede på Lokalcenter Vejlbj, hvor der efterfølgende var fællesspisning, takker ja til at spise med. En musiker opfordrer til, at man på forhånd gør musikgrupperne opmærksom på, at der er lidt mad at spise, hvilket de fleste musikere ifølge ham vil prioritere, og hvilket vil kunne gøre, at man fik snakket endnu mere med publikum. I tråd hermed forklarer en anden musiker:

”Der er potentiale i, at det er arrangeret, at man sidder sammen bagefter. Eller at man i en pause midtvejs kunne stille spørgsmål til fx et særligt instrument. Altså at skabe rum for dialog.”

4. Samarbejde med musikerne

Alle musikgrupper er positive over at have spillet koncert på lokalcentrene. Musikere beskriver fx rammen som værende hjemlig, og at de føler sig *”tættere på folket”* hvor de kan mærke, at borgerne er i deres vante rammer og føler sig hjemme. Flere musikere beskriver også, at det har været meget meningsfuldt at spille for en gruppe, som måske ikke kommer så meget ud ellers.

De følgende afsnit beskriver et par udfordringer i samarbejdet, men samtidig er det et mønster, at udfordringerne ikke har haft særlig betydning for musikerne, hvilket de forklarer med deres store erfaring og professionalisme med at spille – så derfor skal punkterne mere ses som udviklingsmuligheder, der kan gøre samarbejdet mere professionelt.

Koordinering

Et par musikgrupper beskriver, at der var *”nogle ting i koordineringen som haltede”*. En musikgruppe fortæller, at der var udskiftning af medarbejdere i kommunen, som havde virket forvirrende. En anden musikgruppe beskriver i følgende citat, at de manglede oplysninger om, hvad der skulle ske på dagen:

”[Kontaktpersonen i kommunen] meldte ikke rigtig tilbage, ift. hvem der var kontaktperson på dagen, og hvad der skulle ske på dagen. Ikke optimalt. Vi finder ud af tingene på stedet. Det plejer vi bare at få på forhånd. Ikke den samme organisation som skolekoncerterne”.

Ligesom dette citat antyder, så kan der være læring at hente i organiseringen fra Levende musik i skolen (LMS), som en anden musiker også fremhæver: *”Levende musik i skolen er så fantastiske og tjekkede. De må være gode at samarbejde med”.*

Kontaktperson på lokalcentret

Flere musikere fremhæver vigtigheden af, at der er en kontaktperson på lokalcentret, som tager imod dem. Til én koncert kommer musikerne først 10 minutter før koncerten starter, og der har begge parter savnet at have direkte kontaktoplysninger på hinanden, fremfor at kommunen bliver en mellemmand, som ikke er kontaktbar på det pågældende tidspunkt. Musikerne beskriver, at det ikke påvirkede deres koncert, grundet deres store erfaring, men for brugerrådet skabte det uro.

En anden musiker beskriver, at gruppen blev taget rigtig godt imod og blev budt på kaffe. Musikeren uddybte, at de tumlede med at få placeret deres højtalere rigtigt og brugte en del tid på det for at sikre sig, at lyden kom helt ud i lokalet, og i sådan en situation kan det være vigtigt for dem, at kontaktpersonen, som det var tilfældet her, virker forberedt og ikke er stresset.

Præsentation og afrunding

Både borgere og medarbejdere beskriver at det har værdi, at musikerne præsenteres ordentligt. En udviklingsmedarbejder uddyber: *”Jeg vil gerne fremhæve betydningen af, at frivilligkonsulenten bød velkommen, fortalte om bandet og markerede lokalcentret som vært for arrangementet.”* På samme måde er afrundingen af koncerten også vigtig, og borgere savnede afrundingen den dag frivilligkonsulenten var forhindret. En udviklingsmedarbejder fremhæver potentialet ved, at frivilligkonsulenten i

afrundingen takker for musikernes indsats og publikums bidrag, og især at frivilligkonsulenten indbyder borgere til at komme forbi, hvis de har forslag til forbedringer, og hvis borgerne ellers har været tilfredse, så skal de bare sprede ordet.

Ikke brug for opkvalificering, men måske informering

Det har kun været de tre musikgrupper, som også skulle spille på hhv. plejehjem, dialyseklinikken i Horsens eller børneafsnittet på Aarhus Universitetshospital, som har deltaget i opkvalificerende kursusforløb for at sikre et unikt møde med målgruppen. Det opleves af alle musikgrupper med tilknytning til LMS som værende helt unødvendigt med opkvalificering for at spille på lokalcentre – alle musikgrupperne har stor erfaring med at spille for hvad flere musikere kalder ”almindelige ældre mennesker på +60”.

Selvom egentlig opkvalificering ikke er nødvendigt, så foreslår en musiker, at man på forhånd får en beskrivelse af, hvad et lokalcenter er, og hvilken målgruppe man kan forvente. Musikeren uddyber:

Vi var i tvivl om, hvilken målgruppe det var. Vi vidste egentlig ikke helt hvad et lokalcenter var. Om det var et maskeret plejehjem. Det viste sig, at der var boliger rundt omkring, og nogle beskyttede boliger, og også nogle gæster fra rundt omkring. Så ja vi var lidt spændt på hvad det var. Vi følte os ikke på bar bund, for vi har spillet i 20 år, men jeg tænker det kunne være rart at vide for nye bands. Lige at få en lille beskrivelse ville være godt.

En anden musikgruppe havde overvejelser om, hvorvidt de kunne byde målgruppen op til dans. De spillede polka og vals, som mange borgere jo kunne have oplevelser med fra deres ungdom, men musikerne var i tvivl om, hvorvidt nogen havde lyst til at komme op, og hvis de ikke kunne stå op, ville det så føltes som et nederlag for de pågældende. Ifølge denne musikgruppe kunne det være rart med dialog om det eller information om det på forhånd.

Flere koncerter

De fire musikgrupper, som kun har spillet én eller to koncerter på lokalcentrene siger alle, at de har fundet det for tidskrævende både at skulle sende såkaldt ”reflection journal” efter koncerten og også stille op til interview efterfølgende. De antyder på forskellig vis, at det havde været mere passende med den arbejdsindsats, hvis de skulle spille flere koncerter. Alle syv musikgrupper beskriver, at det har været positivt at være med i dette projekt og især de fire musikgrupper, som kun har spillet én eller to koncerter på lokalcentre siger alle, at de meget gerne vil spille i en lignende koncertrække, da de jo nu har fået erfaring med det. Nogle af musikerne fremhæver også, at de med erfaringen har fået nye ideer til tilpasning for at ramme målgruppen endnu bedre.

5. Fysiske rammer

Lokalerne på Lokalcenter Vejlbj og Hørgården er forskellige, hvilet kan give fordele og ulemper, som man kan gøre sig bevidst alt afhængig af, hvad der er formålet med musikken.

Lokalcenter Vejlbj er et bredt lokale, hvor der er indgang til lokalet i venstre side og cafeteriaområde i højre side, og så er der ellers placeret runde borde med stole rundt om i lokalet. Et flygel i midten af lokalet, som står tæt på et stort tæppe på bagvæggen, danner rammen for musikernes scene. Der er fællesspisning efter koncerten.

Lokalcenter Hørgården er et aflangt lokale, hvor der på hver side er placeret en række langborde let på skrå. Bagerst i lokalet er scenen, og forrest er indgangen hvor der står et rullebord, hvorfra brugerrådet sælger kaffe, the, øl, vin og vand.

De to musikgrupper, som spillede akustisk musik, kommenterer på, at akustikken på Vejlbj ikke er helt optimal. Fx begrundes det med, at rummet er stort og det begrundes med cafeområdet, hvor borgere går fra og til. Derimod blev Lokalcenter Hørgården fremhævet til at være god til akustisk musik. Flere musikgrupper fremhæver også Hørgårdens bordopstilling, som ifølge dem giver en rigtig koncertoplevelse, hvor borgernes ansigter vender op mod musikerne, hvilket er med til at skabe mere fokus om musikken og forbindelse med musikerne. Koncertoplevelsen understøttes også ifølge flere musikere af, at man kan købe drikkevarer ved indgangen på Hørgården. Selvom de runde borde på Vejlbj således kan være med til at skabe mindre fokus på musikken, så beskriver både musikere og borgere, at det er hyggeligt at kunne sidde og snakke rundt om bordene bagefter koncerten, hvor der på Vejlbj Lokalcenter er fællesspisning, hvilket får mange borgere til at blive efter koncerterne, hvorimod borgerne på Lokalcenter Hørgården hurtigere forlader lokalet, når musikken slutter.

6. Antal besøgende og reklamering

Der deltog mellem 20 og 50 borgere til hver koncert, med et gennemsnit på ca. 28 borgere til hver koncert.

Et par borgere giver udtryk for, at de sætter pris på, når det er en koncertoplevelse med mange mennesker, så man bliver en del af et stort fællesskab, som til en *”rigtig koncert”*. I følgende citat reflekterer en af musikerne over, hvad et lavt fremmøde betyder for hende:

”I starten var der næsten ingen folk. Så kom der heldigvis et par, men de sagde, at der nok ikke kom så mange. Vi var kørt helt fra Sjælland, og så var der kun 15-16 gæster. Det kunne været rart at salen er nogenlunde fyldt op. Det var en meget egnet sal. Men de var åbenbart vandt til at folk ikke bakkede så meget op om klassisk musik. Men jeg tænker, at Aarhus jo er en stor by, og også med meget opland, så mon ikke man kan lokke folk til.”

Ifølge denne musiker bør det være muligt at kunne lokke flere til koncerterne i en så stor by som Aarhus. Som både brugerrådet på Hørgården og frivilligkonsulenten for Vejlbj fortæller i følgende citater, så har de gjort meget for at reklamere for koncerterne, men alligevel kommer der ikke så mange gæster, som de havde håbet på:

Brugerrådet fra Hørgården: *”Vi havde ellers gjort et stort arbejde for at gøre opmærksom på koncerterne. Både med opslag på vores opslagstavle uden for Hørgården, i vores blad ”Hørnyt” og i vores lille hæfte med vores program om efterårets aktiviteter. Vi havde også sendt en pressemeddelelse til lokalavisen, men som ikke kom i. Vi håber, at de vil tage den næste koncert med i næste udgave. Og inden vores filmvisning har vi også spillet noget baggrundsmusik fra den næste gruppe og vist et billedet af dem, som reklame.”*

Frivilligkonsulenten fra Vejlbj: *”Vi kan have nok så gode tilbud. Gratis koncerter med professionelle musikere. Men det er stadig svært at få borgere til at finde det interessant. Jeg tror, det er lokalcentrenes støvede renommé. At det kun er for de gamle og ikke for mig. Til de her koncerter sendte vi endda også invitation ud til alle +65årige til deres digitale postkasse. Jeg synes ikke rigtig, det gav noget. Vi har også svært ved at få vores faste borgere til at komme til noget nyt. Når de så kommer, så synes de jo, at det er rigtig dejligt.”*

Som begge parter fortæller, så har de gjort meget for at reklamere for koncerterne, og som frivilligkonsulenten beskriver, så er det både svært at få de ”faste” borgere til at komme til nye arrangementer, og i forhold til ”nye” borgere, så kan en begrundelse være, at lokalcentret indtil da har et renommé for kun at være for gamle mennesker.

Kvalitet

Både brugerrådet og frivilligkonsulenten havde flere refleksioner over, hvad der kunne skabe større fremmøde. Fx blev det påpeget, at når Folkeuniversitetet afholdte ”live streaming” på lokalcentret, så kunne salen godt fyldes.

Begge parter understregede vigtigheden af at signalere kvalitet. Fx blev det nævnt, at materialet fra kommunen fik det til at ligne en amatørkoncert, hvor det i stedet er vigtigt at få vist, at det her er dygtige musikere, så der bør fremvises mere seriøsitet og professionalisme. I den sammenhæng blev der fx sammenlignet med, at når Aarhus Jazz Orchestra skal spille, så kommer der meget mere professionelt materiale med ud, som de lokalt kan bruge til reklamering. Ud over at reklamering bør udstråle kvalitet, så blev det også nævnt, at for at sikre større fremmøde, så er det også vigtigt, at koncerterne fortsat er kvalitetsfulde: *”Hvis man hører nogen, som synger halvfalsk og gennemsnitsalderen er 90, så bygger vi måske bare ovenpå den fordom, at lokalcentre bare er et støvet sted for de gamle.”*

Beskrivelsen af musikgruppen

Flere borgere reflekterede også over, hvordan man bedst muligt beskriver den enkelte musikgruppe. Hvis det kun er genren, der beskrives, fx at der kun står opera eller folkemusik på programmet, så kan det måske afholde nogle borgere fra at komme, fordi de ikke umiddelbart tænker, at de kan lide den pågældende genre. Men lige netop koncerterne inden for disse to genrer fik meget positive kommentarer med på vejen, netop også af borgere som ikke på forhånd troede, at de kunne lide den genre.

En musiker påpegede, at de meget gerne ville kontaktes for at kunne fortælle, hvad de gerne ville spille til den pågældende koncert – fremfor at lokalcentrets reklame tog udgangspunkt i en ældre beskrivelse fra LMS.

Organisering

Både brugerrådet og frivilligkonsulenten var selv med til at udvælge musikgrupperne, på baggrund af en nøje udvalgt pulje lavet i et samarbejde mellem LMS, kommunen og Det Jyske Musikkonservatorium. Brugerrådet og frivilligkonsulenten var begge tilfredse med deres valg, og frivilligkonsulenten tilføjede, at musikgrupperne også godt kunne være udvalgt på forhånd, så det ikke bare var en selv, som var "smagsdommer".

Ifølge brugerrådet er det vigtigt, at en evt. kommende koncertrække ikke forhastes, som de oplevede var tilfældet til den første koncertrække, blandt andet grundet Corona. For at sikre et godt fremmøde er det i stedet vigtigt, at der er tid til at reklamere på en ordentlig og gennemtænkt måde.

I forhold til reklamering foreslog brugerrådet, om man kunne få levende billeder til at reklamere fx på skærme, og mere konkret efterspurgte de tilladelse til at bruge de videoer af musikgrupperne, som ligger på LMS's hjemmeside. Et andet forslag gik på, om man kunne nå bredere ud, ved at lokalcentrenes programmer kom i magasinet Vital.

Hovedkonklusioner og anbefalinger

Hovedkonklusioner

1. Borgerne har på forskellig vis oplevet livsglæde og værdi gennem koncerterne. Fx oplever mange borgere en glad og opstemt følelse, de finder oplevelsen spændende, og de glæder sig over at sludre med andre borgere og være en del af et fællesskab. Glæden fylder ikke kun under selve koncerten, da flere borgere glæder sig op til koncerten og går gladere hjem fra koncerten.
2. Koncerterne øger borgernes fællesskabsfølelse på forskellig vis. Frem for at sidde alene hjemme glæder borgerne sig over at være en del af det store fællesskab under koncerten, hvor de klapper i takt sammen, synger sammen, griner sammen og generelt oplever sammen. Den fælles koncertoplevelse giver anledning til at dele oplevelserne med andre efterfølgende, og koncerten fremmer således mere fællesskab, hvor spisning efter koncerter konkret er med til at forlænge og øge fællesskabsfølelsen.
3. Der er positive tilbagemeldinger fra borgerne på alle koncerter, men de koncerter, som opleves mest værdifulde, er kendetegnet ved, at musikerne har overskud til at interagere med borgerne, hvilket fremmer såvel livsglæden som fællesskabsfølelsen. Musikerne interagerer fx ved at fortælle nærværende om musikken mellem numrene, ved at aktivere publikum gennem klapsalver eller fællessang, ved at bevæge sig ud blandt publikum og ved hjælp af humor. Udover at spille godt, så handler de afgørende virkemidler om dels musikernes personligheder og formidlingsevner, dels musikernes professionalitet og erfaring, som gør, at musikerne har overskud til at kunne interagere med publikum, herunder til undervejs at kunne tilpasse og afstemme koncerten til det enkelte publikum.
4. Det har stor værdi for borgerne at kunne opleve "rigtige koncerter" tæt på bopælen. Fx er det værdifuldt for borgerne at opleve dygtige musikere, herunder er det også væsentligt, at musikerne præsenteres ordentligt, og at koncerten afrundes på en god måde.

Anbefalinger

1. Den første anbefaling, som afspejler et tydeligt mønster på tværs af datamaterialet, er med en borgers egne ord: *"Jeg håber meget, at der kommer flere koncerter. Det ville godt nok være skønt"*.
2. Før/under/efter koncerten kan der med fordel skabes rum for dialog og fællesskab både mellem musikere og borgere og borgere imellem. Fx ved at være i dialog med musikerne på forhånd i forhold til hvad de måske kunne ønske at tilbyde, og ved på forhånd at tilbyde både borgere og musikere spisning efterfølgende.
3. Stolene kan med fordel placeres, så borgernes ansigter vender op mod musikerne, så det for borgerne fremmer dels en oplevelse af at være til koncert, dels et større nærvær og fokus på musikken.
4. Nogle elementer i samarbejdet med musikerne kan med fordel professionaliseres og i nogle sammenhænge kan der evt. erfaringsudveksles med LMS. Fx kan hver musikgruppe med fordel bedes om at spille mere end én koncert for kommunen; det er vigtigt, at der er styr på koordineringen; selv om musikerne har stor erfaring med at spille for *"almindelige ældre mennesker"*, så kan musikerne med fordel få en beskrivelse af, hvad et lokalcenter er og hvilken målgruppe, de kan forvente der.
5. For at sikre større fremmøde kan reklamering med fordel signalere seriøsitet og professionalisme, og samtidig anbefales koncerterne fortsat at være kvalitetsfulde. Når datoerne for koncerter skal fastlægges, bør der inden afviklingen være passende tid til, at reklamering kan udføres på en gennemtænkt måde.
6. En evt. kommende koncertrække kan med fordel igen indeholde varierende musikgenrer, og koncerterne kan med fordel afholdes på flere lokalcentre for at koncerternes gavnlige effekter kan nå flere sårbare borgere, som af forskellige grunde kun deltager i aktiviteter tæt på bopælen.

